

Els reptes i les perspectives de l'educació a les Illes Balears

Per la Direcció de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears

Ha començat el curs escolar 2016-2017 a les Illes Balears amb normalitat? No se tracta d'una pregunta retòrica ni política, ni social, ni educativa; simplement se tracta d'una pregunta que se plantegen alguns grups polítics, socials o educatius amb un afany o bé de constatar que la situació educativa ha entrat en una via de solució progressiva o bé que els problemes de l'educació segueixen com sempre, o simplement que la conflictivitat educativa segueix sense una sortida clara. Des de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears no volem entrar en aquest fals debat; un debat que pot interessar a determinats sectors polítics, socials o educatius, però que no planteja els problemes de fons que té el nostre sistema educatiu.

Efectivament és evident que si bé la normalitat és quelcom que té molts de matisos, el que és rellevant i significatiu és plantejar la qüestió de la normalitat en funció de donar resposta a tot allò que l'educació de les Illes Balears necessita millorar en tots els aspectes, tant des de la perspectiva de la existència de places per a fer possible l'escolarització, com per a fer-ho possible des de la perspectiva de la qualitat i de l'equitat.

Quins són els reptes i les perspectives de l'educació de les Illes Balears que cal afrontar des de el consens, des de l'estabilitat des de la continuïtat? No volem fer una anàlisi exhaustiva i profunda de quins són aquests reptes, però sí posar de manifest els més importants i significatius.

Quins són, doncs, aquests reptes i aquestes perspectives?

- 1) La primera qüestió sobre la que cal treballar és, sense cap dubte, la de posar l'educació com un valor clau i fonamental de la societat de les Illes Balears. Efectivament, se tracta d'un repte bàsic i que afecta a tota la ciutadania, a les famílies, als grups polítics, als sindicats, a totes les entitats de la societat civil, al món empresarial, etc. Al segle XXI, el coneixement, la formació, l'educació, la qualificació són claus per a fer front a les incerteses de tot tipus. Sense educació serà impossible una ciutadania formada, una economia competitiva i un benestar social per a tothom. Serem capaços com a societat de fer-ho possible?
- 2) La segona qüestió a la que cal fer front és la consecució d'un pacte social i polític per l'educació. Tot i que hi ha elements per l'optimisme, és evident que cal tenir en compte dos elements claus per a fer-ho possible: per una part els problemes per a fer possible un pacte estatal per l'educació i, per altre part, les dificultats polítiques que hi haurà a les Illes Balears per a ratificar la feina que està fent en aquests moments el Consell Escolar de les Illes Balears. Si l'educació necessita estabilitat i continuïtat, la realització d'aquest acord és una condició necessària, malgrat no sigui suficient.
- 3) El tercer repte al que cal fer front és, sense cap dubte, la construcció de nous centres educatius, reformar els existents i ampliar els que siguin necessaris. Efectivament, a les Illes Balears no només tenim un problema històric d'infraestructures educatives, sinó que en els darrers anys hi torna haver un increment significatiu de nouvinguts als que cal escolaritzar en condicions adequades i de qualitat. I aquesta és una urgència que no pot esperar.
- 4) El quart repte que cal donar una resposta des de ja, és la millora dels resultats educatius. Efectivament les dades que proporcionen diversos informes educatius i els propis resultats de

les Illes Balears posen de manifest la necessitat de millorar els resultats educatius en els seus diversos nivells escolars, reduir les taxes de fracàs escolar, baixar les taxes d'abandonament prematur, incrementar les taxes d'escolarització dels nivells post-obligatoris,... I aquest és un repte que sens dubte necessita de l'esforç de tota la comunitat educativa, del professorat, dels equips directius, dels pares i mares,... Però que també necessita del suport de tota la societat de les Illes Balears. La necessitat de millorar aquestes xifres és la condició sine quan non perquè el sistema escolar faci el bot qualitatiu que implica el segle XXI.

- 5) El cinquè repte al que cal donar resposta és la implantació d'una cultura de la innovació als centres educatius. Efectivament la millora de l'educació passa pels centres escolars, passa per a fer possible, de forma progressiva, l'autonomia dels centres educatius la formació en centres. En aquest context, la administració educativa ha de possibilitar les condicions perquè aquesta cultura de la innovació arrelhi a les nostres escoles com a factor bàsic d'èxit escolar unint el principi de qualitat i el principi d'equitat.
- 6) La millora de la formació inicial del professorat —es un dels reptes al que caldrà donar una resposta, tant des de la UIB com des de la pròpia Conselleria d'Educació. Efectivament resulta evident que cal formar el professorat del segle XXI tant a nivell de l'educació infantil i primària com des de la secundària. El professorat és el factor clau per a fer possible no només el canvi de paradigma educatiu sinó per a la millora dels resultats de l'educació.
- 7) La consecució d'un sistema escolar, d'unes escoles inclusives és un dels reptes més complexes i més difícils pel qual caldrà treballar amb intensitat. I perquè això sigui possible caldrà plantejar l'assoliment d'aquest objectiu de forma progressiva, amb els recursos que siguin necessàries, però també amb un canvi des de l'escola a nivell d'organització i d'actituds que ho facin possible.
- 8) L'assoliment per part dels estudiants de competències comunicatives en català, en castellà i en un tercer idioma estranger és un objectiu d'una societat plurilingüe; efectivament no hi ha cap dubte que perquè aquest objectiu sigui possible caldrà no només fer canvis en la formació dels docents, sinó en la perspectiva de canviar els models d'ensenyança i aprenentatge que s'han emprat. Tanmateix el canvis d'actituds en aquesta qüestió seran també fonamentals.
- 9) La reforma de la universitat és quelcom que necessita el sistema universitari espanyol. En aquest context caldrà fer una reflexió i un debat sobre el paper i la funció de la UIB dins la societat de les Illes balears en el context de la societat del coneixement, de la globalització econòmica, de la competitivitat i del dret a l'educació permanent.
- 10) I finalment el repte al que caldrà una resposta és, sense cap dubte, la millora del finançament del sistema escolar de les Illes Balears. Efectivament, tot i que aquest objectiu no se podrà assolir de forma definitiva sense una millora del model de finançament autonòmic de les Balears, és evident que ara i aquí caldrà que la voluntat política envers l'educació se demostrí amb fets i recursos.

Tot i que hi ha altres reptes i perspectives que podríem comentar en relació al sistema escolar de les Illes Balears, pensam que els que hem descrit de forma senzilla, són els fonamentals. En tot cas a l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2016 se donen més elements no només per a conèixer la realitat de l'educació a les Balears, sinó també per a donar respostes positives als problemes reals de l'educació. Aquesta és, en definitiva, el que pretenem amb aquest Anuari de l'Educació.